

اهمیت نترسیدن از مسخره شدن در قرآن / در تقابل محبت و ترس، ترس غلبه می کند

حجت الاسلام علیرضا پناهیان در دهه اول محرم، در دانشگاه هنر با موضوع «عنصر شجاعت در هنر و حماسه» به ایراد سخنرانی پرداختند. گزیده‌ای از پنجمین جلسه این سخنرانی در ادامه می‌آید:

در تقابل محبت و ترس، ترس غلبه می کند / فقط ترس مردم را وادار کرد تا امام حسین(ع) را قطعه کند

- ترس را از نظر تاریخی و اجتماعی می‌توان در موارد مختلفی بررسی کرد. از نظر تاریخی در تاریخ کربلا می‌بینیم که مردم از امام حسین(ع) نفرت نداشتند، بلکه او را دوست داشتند ولی وقتی که محبت و ترس در یک موضوع با هم وجود داشته باشند، ترس غلبه خواهد کرد. فقط ترس بود که مردم را وادار کرد تا امام حسین(ع) را قطعه قطعه کنند. چون ابن زیاد شایعه کرد که لشکر یزید در راه کوفه است؛ در حالی که اصلاً اینطور نبود. شایعات و تهدیدهای دیگری نیز بر ترس مردم می‌افزود.
- در حالی که امام حسین(ع) محبوب‌ترین شخصیت جهان اسلام بودند، از سپاهی که علیه امام حسین(ع) تدارک دیدند، چند نفر کینه امام حسین(ع) را به دل داشتند؟ آیا نقش ترس را در این حادثه مهم می‌توان نادیده گرفت؟ آیا خدا در تاریخ کربلا با کسی شوخی داشته است؟ آیا خدا نمی‌خواسته مطلبی را در مورد ترس بگوید؟ برای بررسی ترس از نظر اجتماعی نیز باید گفت آنچه که به عنوان قدرت، سیاست، نفوذ و حاکمیت مطرح است، تماماً بر پایه ترس استوار است.

مسخره کردن، اولین بازتاب کار درست

- یکی از موارد ترس، ترس از مسخره شدن است. موضوع مسخره شدن توسط غیرمؤمنین از اولین موضوعاتی بوده است که با اعلام علنی دعوت به اسلام، پیش آمد. هنگامیکه خدا به پیامبر اکرم(ص) دستور دادند که تبلیغ رسالتش را علنی کرده و حق را اظهار نماید، بلافاصله خدا می‌فرماید ما تو را از مسخره‌کنندگان، کفایت خواهیم کرد. فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْمُسْرِئِينَ * إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ (سوره حجر، آیات ۹۴ و ۹۵). گویی مسخره کردن، اولین کار دشمنان و اولین بازتاب کار درست بوده است.

نیش عقرب، نتیجه سکوت در مقابل مسخره شدن حق

- دستور دیگر قرآنی به مؤمنین، همراهی نکردن و نماندن در جمعی است که به مسخره‌کردن مشغول هستند. قرآن کریم می‌فرماید: وَ قَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَعْدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَ الْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا (نساء ۱۴۰). مؤمن نباید در جلسه‌ای که حق را به سخریه گرفته‌اند، بنشینند. تهدید قرآن به اینکه این همراهی با مسخره‌کنندگان می‌تواند به همانند آن‌ها شدن ختم شود، تهدید تکان‌دهنده‌ای است.
- یکی از اصحاب امیرالمؤمنین(ع) گرفتار نیش عقرب شد، و درد شدیدی مبتلا شد به حدی که در شرف مرگ قرار گرفت. وقتی او را پیش امیرالمؤمنین(ع) آوردند، حضرت فرمودند: زمان مرگ او هنوز نرسیده است، و زمان درد کشیدنش هم هنوز

به پایان نرسیده است. او را به خانه‌اش برگرداندند و پس از دوماه درد کشیدن سراغش را گرفت و به او گفت: «این درد تو بخاطر این بود که فلان روز، در جلسه‌ای کسی به دلیل ولایت سلمان نسبت به ما، به او طعنه زد، و تو نه از جانت ترسیدی و نه مالت در خطر بود، بلکه فقط به دلیل رودربایستی، آن شخص را تحقیر نکردی و جوایش را ندادی. اکنون توبه کن و عهد کن که دیگر چنین نکنی، تا دردت آرام شود.» (فَلَمْ يَمْنَعَكَ مِنَ الرَّدِّ وَالِاسْتِخْفَافِ بِهِ خَوْفُ عَلِيٍّ نَفْسِكَ وَلَا عَلِيٍّ أَهْلِكَ وَلَا عَلِيٍّ وَوَلَدِكَ وَمَالِكَ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ اسْتَحْيَيْتَهُ فَلِذَلِكَ أَصَابَكَ؛ بحار الانوار/۲۶/۲۳۸)

• اگر کسی بخواهد آدم خوبی شود، حتماً مورد ظلم‌هایی قرار می‌گیرد. قرآن به نترسیدن از این نوع ظلم‌ها دعوت کرده و می‌فرماید: وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا (سوره طه، آیه ۱۱۲). مؤمن نه از ستمی (در مورد حقش) و نه از کاستی و نقصانی (در مورد اجر و مزدش) می‌ترسد. یک نکته در حاشیه این مطلب وجود دارد. اگر مؤمنی در محیطی بود که همه با او همراه و همدل بودند و از هیچکس، هیچگاه مسخره شدنی، ظلمی یا سرزنشی را نشنیده باشد؛ شاید آن ساخته شدن کامل برایش ایجاد نشود. چنین شرایطی می‌تواند مشکلاتی مانند عجب، غرور و را ایجاد نماید.

